

KUZHEY OSETYA CUMHURİYETİ

BAYRAK-SEMBOL-ULUSAL MARŞ

Resmi Simgeler

Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nin Bayrağı

Cumhuriyetin Bayrağı 24 Kasım 1994 tarihli "Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nin Devlet Bayrağı Hakkında Yasa" ile onaylanmıştır.

Cumhuriyetin bayrağının tasviri: Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nin devlet bayrağı, yatay olarak yukarıdan aşağıya doğru sıralanan ve her biri bayrağın eninin üçte biri genişliğinde olan beyaz, kırmızı ve sarı şeritlerden oluşan dikdörtgen şeklindeki kumaştır. En-boy oranı 1:2'tür.

Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nin Arması

Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nin Arması 24 Kasım 1994 tarihli "Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nin Devlet Arması Hakkında Yasa" ile onaylanmıştır.

Cumhuriyetin armasının tasviri: Yuvarlak kalkanda kırmızı zemin üzerinde altın toprakta yürüyen altın renginde siyah lekeli pars; arkasında yedi gümüş dağ (bir, üç ve üç); alttaki ilk dağın iki tepesi olup bunlardan birincisi daha yüksektir.

Cumhuriyetin armasının yorumlayışı: Dağlar zeminindeki pars Ortaçağ devrinde Oset devletinin arması olan Osetya'nın tarihsel amblemidir. Yuvarlak (doğulu) kalkan Osetya için geleneksel olan heraldik şekildir. Kalkanın kırmızı zemini, heraldik renklerin genel olarak kabul edilen evrensel (ve Oset ulusal) sembolizmi uyarınca hukuk, kuvvet ve cesareti ifade etmektedir.

Pars Oset devletinin ve güçlü iktidarın tarihsel sembolüdür. Altın renk üstünlük, ululuk ve saygınlığı simgelemektedir.

Sıradağ Osetlerle diğer Hint-Avrupa halklarının atalarının en eski dünya modeli olan sekiz zirveli Evrensel Dağ'ın kosmolojik imgesini canlandırmaktadır. Üst hizada bir zirve (tanrısal salt güç, üst egemenlik), orta hizada üç zirve (insanların dünyası, Hint-Avrupalılardaki üç sosyal işlev), alt hizada da dört zirve (dünyanın ana yönleri, ülkenin coğrafi sınırları) bulunmaktadır. Gümüş rengin anlamı temizlik, bilgelik ve sevinçtir.

Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nin Marşı

Скачать гимн (1,53 Мб) Marş Download (1,53 Mb)

“Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nin Milli Marşı Hakkında Yasa” 1 Ocak 1995'te yürürlüğe girmiştir.

Marşın Osetçe metninin yazarı cumhuriyetin halk ozanı K. Hodov, Rusça metninin yazarı İ. Gurjibekova'dır, bestesi A. Tsorionov ve A. Makoyev'e aittir.

Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы паддзахадон гимн: [Osetçe metin]

Kuzey Osetya Sembol

I

Зæрин хур йæ нывæнды фæлмæн

Нæ фыдæлты рагон уæзæгыл рæдауæй...

Арвы бын калы, фæрдыгау, тæмæн

Ирыстон йæ адæмты фарнæй.

Заманты тарæй æрттивы, зынгау,

Дæ уидаг — нæ Ивгъуыд, нæ Абон, нæ Фидæн...

Барвæсс нæ куывдыл, Хуыцæутты Хуыцау!

Уастырджи, рафæлгæс, табу — Дæхицæн!

БАЗАРД:

Кад æмæ радимæ фидæнмæ кæс!

Амондæй абузæд, ронгау, дæ цард!

Амонд, мысайнагау, фидæнма хæсс!

Дæ кæстæр дын басгухæд кард æмæ уарт!

II

Osetya Amblem - XVIII. YY.

Фæлтæрæй-фæлтæрмæ фæцæуæд дæ фарн!

Osetya Amblem - XVIII. YY.Рын æмæ сонæй дæ хизæд хъысмæт!

Хистæры намыс, кæстæры æхсар!

Хурау дын царды цырагъдарæг уæнт!

БАЗАРД:

Кад æмæ радимæ фидæнмæ кæс!

Фарнимæ абузæд, ронгау, дæ цард!

Амонд, мысайнагæу адæмтæн хæсс!

Уастырджи, рафæлæс! Табу — Дæхицæн!

COĞRAFİ KONUM ve İKLİM

COĞRAFYA

Kuzey Osetya-Alanya'nın Kuzey ve Güneyi arasındaki maksimum mesafe 130 kilometre; doğusu ile batısı arasındaki maksimum mesafe ise 120 kilometredir.

Kuzey Osetya-Alanya'nın güneyi tamamen dağlık olup, dağlar yüzölçümünün tahminen % 35-40'ını kaplamaktadır. % 20 si ormanlık, geriye kalan % 40-45'i ise tarıma elverişli arazidir.

Kuzey Osetya-Alanya'nın dağlarını iki bölümde inceleyebiliriz:

1- En güneyde ve en yüksek yerlerde çıplak kayalar ve buzullar bulunur. Buzullu Dağlar: Doğudan batıya doğru, Kazbek 5033m, Cimara 4780m, Şırğ Berzend 4146m, Adayıhoğ 4646m, Tepli 4423m, Vilpata 4638m, Karavgom 4363m, Labada 4314m.

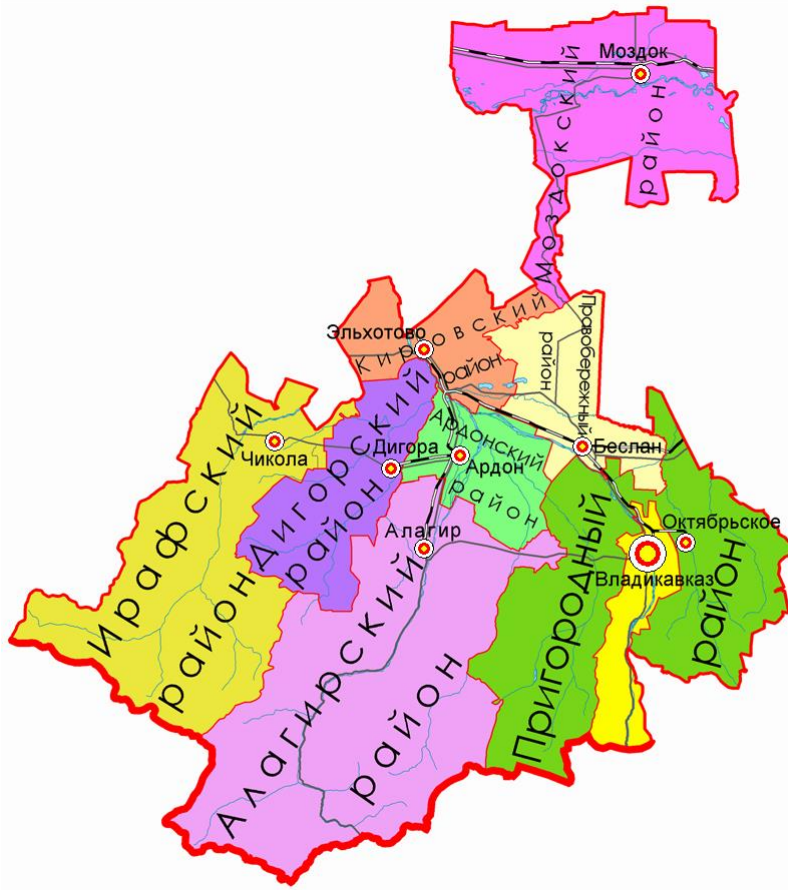
2- Daha aşağıya doğru Alp tipi ayırklar, ladin, köknar ve am ormanları; daha aşağıda yaprak döken meşe ve kayın ormanları; en aşağıda da ayır ve step bitkileri görülen kesim. Buzulsuz Dağlar: Doğudan batıya doğru, şarlam 2867m, ştolovaya 2993m, işin Hoğ 2823m, Trav Hoğ 2979m, Kion Hoğ 3420m, Vaza 3529m). Bu dağlar i Osetya'ya yayılmışlardır.

Dağların hemen kuzeyinde başlayan düzlükler kuzeydeki Rus yoğun nüfuslu Mozdok rayonunda ovaya dönüşür ve Orta Terek Ovası içinde yer alır.

Dzlklerdeki verimli topraklarda sulama ile tarım ve meyvecilik yapılır. Küçük ve büyük baş sürüler yazın yüksek ayırklara götürülür. Arıcılık ve berrak akarsu ve gllerde alabalık avcılığı yapılır. Yaban hayatı, belirli bölgeler oluşturularak koruma altına alınmıştır.

Kuzey Osetya-Alanya'nın geçitleri: Doğudan batıya doğru): Daryal (Daryan veya Arvikonı) 2250m, Tırşı Efceg 3132m (Efceg İronca geçit demektir), Rukı Efceg 2996m, Cedoyı Efceg 3004m, Koşkı Efceg 3630m, Mamişonı Efceg 2828m, Gurcı Efceg, Gebe Efceg, Kırıvaşı Efceg. Bu geçitler Kafkas sıradağlarında olup en önemlileri Daryal Geçidi Gürcü askeri yolu üzerinde, Ruk Geçidi Kafkas ana yolu üzerinde olup 3660m uzunluğunda bir tünelle Kuzey Osetya'yı, Güney Osetya'ya bağlamıştır. Mamişon Geçidi, Oset askeri yolu üzerindedir.

Ayrıca İ Osetya'da da önemli geçitler vardır. Bunlar Gerçek Efceg, şanıbayı Efceg, Dergevşu Efceg, Kakkedurı Efceg, Kurttatı Efceg, Mijurı Efceg, Jigudı Efceg, Kajatı Efceg, ve Kazatficek Efceg

Kuzey Osetya-Alanya'daki vadileri birbirine bağlayan bu geçitlerin yükseklikleri 2000 m'nin üzerindedir.

Kuzey Osetya-Alanya Vadileri (Doğudan batıya doğru): Arvı Kom (Kom İronca 'vadi' demektir), Şanıbayı Kom, Dergevsı Kom, Kurtatı Kom, Kubanı Kom, Narı Kom, Kaşarayı Kom, Alagiri Kom ve Digurı Kom.

Bu vadilerdeki topraklar tarıma ve hayvancılığa elverişli olup, yamaçları ormanlarla kaplı suları ise gözyaşı kadar berraktır. Çok sayıda akarsu derin vadiler içinden geçerek kuzeye doğru akar, Terek ve Sunja ırmaklarına dökülür.

Kuzey Osetya-Alanya akarsuları (Doğudan batıya doğru): Şunşayı Don (Don İronca su demektir), Terçi Don (Terek Nehri), Gizel Don, Fiyag Don, İri Don 'Ardon', Vurş Don ve İrefi Don.

Ayrıca dünyanın en kısa akarsuyu 30 m uzunlukta olup, Kurtatı Kom'da (Kurtatı Vadisinde) bulunmaktadır.

Bu saydığımız akarsularla Kuzey Osetya-Alanya'nın tarıma elverişli arazisinin hemen hepsi sulanabilir durumdadır.

Kuzey Osetya-Alanya, çeşitli hastalıklara iyi gelen şifalı suları ile de ün kazanmıştır. Bunlar muhtelif vadilere yayılmış olup adetleri 250 kadardır.

Yükseltiye göre yağış miktarı artar ve iklim de sertleşir.

Coğrafi Konum ve İklim

Rusya Federasyonu'nun federe birimi olan Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti Kafkas Ana Sıradağı'nın kuzey yamacıyla ona bitişik eğik düzlüklerde ve Orta Terekboyu'nun bir kısmında (Mozdok ilçesi) bulunmaktadır. Yüz ölçümü 7971 km kare, nüfusu 678,2 bin kişi, nüfusun yoğunluğu 1 km kare üzerine 140 kişidir (Rusya genelindeki ortalama 8,6 kişidir).

Cumhuriyet güneyde Gürcistan, batı ve kuzeybatıda Kabarday-Balkar Cumhuriyeti, kuzeyde Stavropol Eyaleti, kuzeydoğuda (Mozdok ilçesinin doğu kenarında) Çeçenistan Cumhuriyeti, doğuda İnguşetya Cumhuriyetiyle sınırdadır.

Cumhuriyetin güneyindeki yüksek dağlık bölgesinden doğu-batı istikametinde Rusya Federasyonu'nun Gürcistan'la olan 171,6 kilometrelik devlet sınırı geçmektedir.

Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nin güneyini 4000 metreyi aşan Ana (Suayırıcı) ve Yan sıradağları işgal etmektedir (4780 metrelik Cimara Dağı cumhuriyetin en yüksek noktasıdır). Cumhuriyetin merkez bölümünü Oset Eğik Ovası oluşturmakta, bu ovanın kuzeyinde alçak Sunja ve Terek Sıradağları, onların ötesinde de Mozdok Düzlüğü bulunmaktadır. Yüksek dağlık bölümünü büyük eğimiyle güney-kuzey istikametini izleyen güzel manzaralı ve eskiden yoğun nüfuslu olan boğazlar kesmektedir: Daryal, Dargavs, Koban, Kurtat, Alagir, Kasara, Tsey, Digor vs. Bu boğazlarla onların yan kollarından buzullar ve karlarla beslenen çok sayıdaki dağ çay ve derelerinin yatakları geçmekte, dağlardan çıkışta birleşen bu çaylar Terek (uzunluğu yaklaşık 600 km), Uruh (104 km), Ardon (101 km), Kambileyevka (99 km), Gizeldon (81 km) gibi suyu bol olan nehirleri meydana getirmektedir. Kuzey Osetya'nın bütün nehirleri Terek havzasına aittir.

Genelde ılıman kara iklimi hakimdir. Mozdok Düzlüğü'nde iklim kuraktır, sıklıkla sıcak kuru rüzgarlar eser; ortalama sıcaklık ocak ayında C -4,3, temmuz ayında C +24 derece, ortalama yıllık yağış seviyesi 400-450 milimetredir. Çok çeşitli olan toprak örtüsü dağ-çayır, dağ-çayır çernozem, alkalileşen çernozem, Önkafkas karbonat çernozem vs. toprak tiplerinden ibarettir. Bitkiler alemi step çeşitlerinden süb-alpik ve alpik çayırlara mahsus türlerine kadar değişen otların zenginliğiyle dikkati çekmektedir. Cumhuriyetin topraklarının %22'si ormanlarla kaplıdır; kayın başta olmak üzere (tüm ormanlık alanlarının %61'i) gürgen, ıhlamur, kızılbaş, dişbudak, akçaağaç, meşe gibi cinslerden müteşekkil geniş yapraklı ormanlar hakimdir; ayrıca, yabani meyva ağaçları ve çalılıklar, dağlar arası çukurluklarda ise çam ve huş ağaçları çoktur.

Hayvanlar alemi de çok çeşitlidir: cumhuriyetin faunasının "yerlileri" olan dağ koyunu, dağ keçisi, orman kedisi, yaban domuzu, karaca, ayı, kurt, tilki, tavşan, kayıntavuşu vs. yanısıra Avrupa bizonu, Tibet sığırı, geyik, Altay sincabı, rekun köpeği gibi hayvanlar iklime alıştırmıştır. Tsey, Ardon ve Fiyagdon nehirlerinin yukarı kesimlerinde Kuzey Oset Milli Ormanı bulunmaktadır.

Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti geçenlerde Richter ölçeğine göre 8-9 derecelik deprem bölgeleri listesine dahil edilmiştir. Dağlarda sürekli çığlar, zaman zaman kaya düşmeleri ve taş-çamur selleri, dağlar önündeki düzlükte de her yıl tarım arazilerine ve yapılara önemli hasar veren dolu olmaktadır.

Endüstriyel mineraller: çinko, kurşun, bakır ve gümüş içeren çok madenli cevherler, dolomit, madensuları kaynakları. Petrol rezervleri keşfedilmiş, geleceği olan yatakların işletilmesine hazırlık yapılmaktadır.

DEMOGRAFİK YAPI

NÜFUS

Yüzölçümü açısından Rusya Federasyonu'nun en küçük cumhuriyetlerinden biri olan Kuzey Osetya-Alanya en yoğun nüfusa sahiptir. Nüfus sayımının ön verilerine göre, cumhuriyette 703 bin kişi yaşamaktadır.

Başlıca yerleşim bölgelerinde nüfus kesafeti 1 km kare üzerine 140 kişiye varmaktadır.

Çalışabilir nüfusun sayısı 362,9 bin kişi veya cumhuriyetin nüfusunun %54,7'sidir.

Şehirler Vladikafkas, Alagir, Ardon, Beslan, Digora ve Mozdok'tur.

ETNİK BİLEŞİM VE DEMOGRAFİK DURUM

Cumhuriyette 95 milliyete mensup insanlar yaşamaktadır. En kalabalık ulusal gruplar şunlardır:

Osetler - toplam nüfusun %53'ü, Ruslar - %29,9'u, İnguşlar (30 Ekim 1992'de başlayan İnguş-Oset çatışmasından önce) - %5,2'si, Ermeniler - %2,2'si, Gürcüler - %1,9'u, Ukraynalılar - %1,6'sı, Kumuklar - %1,5'i. Öbür grupların sayıları (Almanlar, Rumlar, Yahudiler, Koreliler, Çeçenler, Azeriler, Kabardaylar, Tatarlar vs.) %1'in altındadır.

Eski SSCB'nin bazı bölgelerinde ortaya çıkan milliyetlerarası çatışmaların sonucu olarak cumhuriyete gelen mülteciler ve zorunlu göçmenler yüzünden nüfusun etnik bileşiminde nicel değişiklikler gözlemlenmektedir.

Cumhuriyet vatandaşlarının başka bölgelere temelli yerleşmek üzere gitmeleri doğal göçün ortalama oranını aşmamaktadır.

Osetler, İron ve Digoron olmak üzere iki dialekte ayrılmaktadırlar. Bunlardan ilkinin Kuzey Osetlerin çoğunluğu (Daryal, Dargavs, Koban, Kurtat, Alagir boğazlarıyla Osetya ovasının sakinlerinin çoğunluğu) konuşmakta. Digoron dialekti ise Digor boğazında ve Osetya düzlüğünün batı kısmında (Digor ve İraf ilçelerinde) yaygın olup, ayrıca Mozdok ilçesinde ve Kabarday-Balkar Cumhuriyeti'nin bazı ilçelerinde yaşayan Osetlerin bir bölümü tarafından da konuşulmaktadır.

Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nin resmi dilleri Osetçe (İron ve Digoron dialektleri) ve Rusçadır.

EĞİTİM ve BİLİM

Eğitim ve Bilim

Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nde K.L. Hetagurov Kuzey Osetya Devlet Üniversitesi, Kuzey Kafkas Devlet Teknoloji Üniversitesi, Dağlı Devlet Ziraat Üniversitesi, Kuzey Osetya Devlet Tıp Akademisi ve Pratik Psikoloji ve Sosyoloji Enstitüsü olmak üzere 5 devlet yüksek öğrenim kurumu, 15 orta ihtisas öğrenim kurumu, 16 ilk teknik mesleki okul, 12 çocuk yaratıcılık evi, 8 çocuk teknik istasyonu, 6 genç doğa bilginleri istasyonu ve 22 spor okulu bulunmaktadır.

Bundan başka son yıllarda piyasa ekonomisinin çeşitli yapılarının ihtiyaçlarını karşılamak üzere orta ve yüksek düzey uzmanlarını hazırlayan özel ücretli eğitim kurumları da açılmıştır.

Şu sırada Vladikafkas'ta jimnaz, lise, kolej, çok uzmanlıklı okul gibi yeni tip genel eğitim kurumları ortaya çıkmıştır. Oset ulusal okulunun kavramsal temelleri hazırlanıyor, eğitim programlarına Kuzey Osetya tarihi ve coğrafyası dersleri konuluyor, Oset dili ve edebiyatının öğrenilmesine, bazı derslerin Osetçe okutulmasına, ayrıca öğrencilere Oset halk gelenek ve adetlerinin tanıtılmasına daha fazla önem veriliyor.

Vladikafkas'ta Gürcü orta genel eğitim okulu, 9 okulda ise ulusal azınlıkların (Ermeni, Rum, Kabarday, Kumuk) dilleriyle ders veren ayrı sınıflar işlemektedir.

Kentte iki orta yatılı okul, üç yardımcı yatılı okul ve sağır ve dilsiz çocuklara mahsus yatılı okul işlemektedir.

Moskova, Sankt-Petersburg ve diğer şehirlerde bulunan yüksek öğrenim kurumları ve bilim merkezlerinin büyük pratik yardımları, nitelikli bilim adamlarının yetiştirilmesini, araştırmacıların çabalarının öncelikli önemi haiz bilimsel doğrultularda yoğunlaşmasını, temel ve uygulamalı çalışmaların uyumunun sağlanmasını olanaklı kılmıştır. Yüksek öğrenim kurumları, bilimsel araştırma enstitüleri, deneysel proje ve ihtisaslaşmış araştırma laboratuvar ve merkezlerinin gayretleri sayesinde yerli ve evrensel bilimin kazanımlarına dayanılarak demirdışı madenler ve katı alaşımlar metalürjisi, madencilik işlerinin makineleştirilmesi ve otomatikleştirilmesi, cumhuriyetin topraklarında maden cevherlerinin aranma ve çıkarılması, petrol, maden suları ve madendışı maddelerin yataklarının aranması, yerli hammaddeden inşaat malzemelerinin ve parçaların yapılması, elektronik malzemelerin üretilmesi, mısır, buğdayın seçilmiş çeşitleri, patates ve sınıai bitkiler gibi çok önemli tarım ürünlerinin ıslahı ve yem bitkileri üretiminin makineleştirilmesinin bir sıra güncel problemi işlenmiştir.

1995 yılında kurulan Devlet Bilim Merkezi 1998'de Kuzey Osetya Bilim Merkezi'ne, 2000'de ise Rusya Bilimler Akademisi Vladikafkas Merkezi'ne dönüştürülmüştür. Bu merkeze İskit-Alan Araştırmaları Oset Ulusal Vakfı (V.İ. Abayev Vakfı), Tarih ve Arkeoloji Enstitüsü, Tıp ve Biyoloji Problemleri Bilimsel Araştırma Enstitüsü, Uygarlık Enstitüsü ve Rusya Bilimler Akademisi'nin bilimsel-yöntemsel yönetimi altında çalışan Uygulamalı Matematik ve Enformatik Enstitüsü ve Jeofizik Deneysel Diagnostik Merkezi dahil edildi. Diğer bilim kuruluşları arasında Kuzey Osetya Beşeri ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elektronik Malzemeler Bilimsel

Araştırma Enstitüsü, Kuzey Kafkas Dağ ve Dağ Etekleri Ziraatı Bilimsel Araştırma Enstitüsü, Nişasta Ürünleri Bilimsel Araştırma Enstitüsü'nün Kuzey Kafkasya Şubesi vs. sayılabilir.

EKONOMİ

Ekonomi ve Yatırım

2000-2005 yılları arasında Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nde sosyal alanda gözle görülür olumlu değişimler meydana geldi, ekonomik büyüme hızlandı. Bu dönemde gayrisafi bölgesel ürün 2,7 kattan daha fazla arttı, yıllık ortalama büyüme hızı ise karşılaştırılabilir fiyatlarla %107,3'e vardı; bu da 2010'a doğru bu rakamın iki katına çıkabileceğini göstermektedir.

Kişi başına ihtiyaçların bütçeden sağlanmış olmasının oranı cumhuriyetin kendi gelirleri sayesinde 3,8 kat arttı ve 16,5 bin rubleye vardı. Bütçe sisteminin bütün düzeylerinde vergi gelirlerinin tutarları 5 kat arttı.

Bu da bütçe politikalarının sosyal yönünün güçlendirilmesini mümkün kılmıştır. Halkın parasal gelirleri sürekli olarak artıyor (yılıda ortalama %15,6 oranında). Küçük ve orta ölçekli girişimcilik geliyor (her yıl ortalama %20-25 oranında). Cumhuriyetin sınai potansiyeli giderek eski haline dönüyor. Etkin konut inşaatı devam ediyor. Hızla yol yapımı gerçekleşiyor. Cumhuriyetin yatırım çehresi de daha cazip oluyor.

2000-2005 yıllarında Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nde bütün finansman kaynaklarından yapılan yatırımların hacmi 19,1 milyar ruble tuttu ve 2005'te 1999'a kıyasla 2,1 kat arttı.

Örneğin sadece sanayi işletmelerine verilen banka kredilerinin tutarı 2005 yılında 2000'e göre 18 kat arttı.

Bu doğrultuda çok şey yapıldı ve yapılmaktadır. Şu sırada cumhuriyette birkaç büyük yatırım projesi gerçekleştirilmektedir.

Cumhuriyetin kendi hidroenerji üretim birimlerini geliştirmek için Ardon nehrinde 352 megavatlı Zaramag hidroelektrik santrallerinin yapımı sürmektedir.

Bu amaçla 2000-2005 döneminde Rusya Birleşik Enerji Sistemleri A.Ş. ve HidroOGK A.Ş.'nin kaynaklarından 1,4 milyar ruble gönderildi. 2006'da hidroelektrik santrallerin inşaatında 800 milyon rublenin kullanılması beklenmektedir. 2010'a kadar Zaramag hidroelektrik santrallerinin yapımının tamamlanması için yaklaşık 7 milyar rublenin yatırılması planlanmaktadır.

Merkezileştirilmiş fonların paralarıyla Vladikafkas Vagon-Tamir Fabrikası'nın ilk bölümü işletmeye açıldı. Bu tesisin yeniden düzenlenmesi için yatırılan tutar 1,3 milyar rubledir. İkinci bölümünün gerçekleştirilmesi için 1,2 milyar rublenin gönderilmesi öngörülmektedir.

Cumhuriyette aktif yatırım politikasını Ural Madencilik-Metalurji Şirketi de yürütmektedir. 2004-2005'te bu şirket Elektroçink fabrikasının rekonstrüksiyonu ve yeni teknik araçlarla donatılmasına 1 milyar ruble göndermiştir. 2006'da ise işletmenin yatırım programı 700 milyon ruble civarındadır.

Kuzey Osetya ile Ekaterinburg arasındaki iş temaslarının başarılı devamı, üstün-saf vakum bakırıyla hadde mamullerini ve çok katmanlı hadde nikel-bakırını üreten Kristal fabrikasının 2006'da Ural Madencilik-Metalurji Şirketi'ne girmesi oldu.

Geçenlerde Raduga fabrikasının Radar bilim-üretim konsorsiyumuna girmesi konusunda varılan anlaşma da bu işletmenin rekonstrüksiyonu için yatırım yapılmasını öngörmektedir.

Bu örnekler manidardır ve yatırımcıların Kuzey Osetya ekonomisine yüzlerce milyon rubleyi yatırarak cumhuriyetteki yatırım iklimini sermayeleri açısından yeterince konforlu ve emin olarak gördüklerini kanıtlamaktadır.

Ekspert-RA bağımsız rating ajansı uzmanları tarafından yapılan yatırım çekiciliği araştırmasının sonucunda Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti "2005-2006 Yıllarında Yatırım İklimini En Çok İyileştiren Bölge" unvanını kazanmıştır. İlgili belgeyi almak üzere Cumhuriyet Başkanı Taymuraz Mamsurov kongre düzenleyicilerinden özel davet almıştır. Şurasına işaret edilmelidir ki, bu ratingde Kuzey Osetya geçen yılda integral yatırım rizikosunun derecesini indirme temposu bakımından da en ön sıralardan birini almıştır. Kuzey Osetya'ya bu kadar yüksek yerin tanınması cumhuriyetin ekonomisinin bütün kesimlerine yatırım çekmek için geniş perspektifler açıyor ve Rus ve yabancı iş çevrelerinde itibarını önemli ölçüde artırıyor.

Soçi şehrinde düzenlenen Kuban-2006 Uluslararası Ekonomi Forumu'nda Kuzey Osetya turizm, sanayi, inşaat endüstrisi, enerji endüstrisi, tarım-sanayi kompleksi gibi ekonomisinin önemli kollarının gelişmesiyle ilgili 50'den fazla yatırım projesini sunmuştur.

Cumhuriyetin bütçe dışı kaynaklı yatırım faaliyetlerinin öncelikli yönleri arasında, yılın dört mevsiminde işleyecek Mamison dağ rekreasyon merkezinin kurulmasıyla ilgili iş projesi ayrı bir yer tutmaktadır.

Geçenlerde Kuzey Osetya'yı ziyaret eden RF Ekonomik Gelişme Bakanı German Gref'in değerlendirmesine göre, bu biznes projesi Rusya'nın güneyinde en perspektiflilerden biridir.

Rusyalı bilirkişiler ve yabancı yatırımcıların değerlendirmelerine göre bugün Rusya'da turizm-rekreasyon biznesinin yüksek potansiyeli vardır. Bu özellikle cumhuriyetimiz açısından önemlidir, çünkü sergide tanıtılan yatırım projelerinden ikisi Kuzey Osetya'nın rekreasyon kompleksinin gelişimiyle ilgiliydi.

Mamison ve Ualagkom projelerinin biznes ideleri, seçilen sahalarda dağ rekreasyon komplekslerinin ve bu arada genel altyapı, dağ kayak parkurlarının donatımı, mühendislik ulaşımı ve hizmetler sektörü olmak üzere dört grup aktifin yapılmasını öngörmektedir. Serginin ara sonuçlarına dayanarak söylenebilir ki, her iki proje potansiyel yatırımcıların ilgisini çekmiştir. Kuzey Osetya Ekonomi Bakanlığı'nın görevlileri artık işadamlarıyla bir takım görüşmelerde bulunmuşlardır.

Kuzey Osetya'nın diğer yatırım projeleri arasında şunlar da sayılabilir: Pobedit A.Ş., İristonsteklo A.Ş. ve Vladikafkas Konut Yapım Kombinasi A.Ş. fabrikalarının yeni teknik araçlarla donatılmasının düzenlenmesi; mikrokanaallı levhaların, yarılmış dolomitin ve ekolojik olarak temiz doğal madensuyunun üretimi; transformatör alt istasyonlarının seri yapımı; bazalt esaslı mamulleri işletmesinin kurulması; cam dara, suya dayanıklı kontrplak ve enterlin ile kireç fabrikalarının inşaatı; oluklu karton ambalaj işletmesinin teknik genişletilmesi; üstün vasıflı kaynak malzemelerini ve elektrotları üretecek ortak işletmenin kurulması; cumhuriyetin dağ nehirlerinde toplam 172,6 megavatlı küçük elektrik santraller dizisinin inşaatı vs.

Bazı makroekonomik göstergeler itibarıyla Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti Güney Federal Bölge'de öndeki konumlardan birinde bulunmaktadır. Nitekim, 2005'te endüstriyel mineraller çıkarımında üretim endeksi %126,4 (GFB'de 2. sıra), "inşaat" olarak nitelendirilen aktiviteler içerisinde tamamlanmış çalışmalar hacmi %128,8 (GFB'de 2. sıra), perakende ticaret hacmi %119,1 (GFB'de 2. sıra), gerçek parasal gelirlerin artışı %114,5 (GFB'de 2. sıra) olarak gerçekleşmiştir. Aylık ortalama maaş toplamı %30,7 artış (GFB'de 2. sıra) göstermiştir.

Ekonominin genelinde istihdam oranı yükselirken, özellikle tarımda (1,8 misli), ticarete ve lokantacılıkta (2-2 misli) iş görenlerin sayısı artmıştır.

Son yılların istikrarlı ekonomik büyümesi 2006'da da devam etmektedir. Yatırımlar piyasasında Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nin ekonomisinin üretim sektörünün yanısıra önemli sosyal projelere de

sermaye yatıran büyük yerli sanayi şirket ve holdingleri, özel ticari bankalar ve finans ortaklıkları faaliyet göstermektedir.

KUZEY OSETYA: DÜN,BUGÜN,YARIN

Kuzey Osetya: Dün, Bugün, Yarın

Rusya Federasyonu'nun Kuzey Kafkasya bölgesinde bulunan Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti yaklaşık 8 bin kilometre kareyi eden bir sahayı kaplamaktadır.

Kuzey Osetya 1784 tarihinde gönüllü olarak Rusya İmparatorluğu'na girmiştir. Ekim 1917 devriminden sonra birkaç kez statüsünü değiştirmiştir. Kasım 1920'de Dağlılar Cumhuriyeti'ne dahil olan Kuzey Osetya temmuz 1924'te özerk bölge, aralık 1936'da özerk sovyet sosyalist cumhuriyeti statüsüne kavuşmuştur. Aralık 1990'da Kuzey Osetya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti adını aldıktan bir süre sonra adı önce Kuzey Osetya Cumhuriyeti, ocak 1995'te ise Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti olarak değiştirilmiştir. Devlet Egemenliği Deklarasyonu uyarınca, cumhuriyet Rusya Federasyonu'nun bir parçasıdır.

SSCB Yüksek Konseyi Prezidyumu KO ÖSSC'ne üç kere nişanlar vermiştir. Cumhuriyet 7 Ağustos 1964'te "ekonomik ve kültürel kuruculukta elde edilen başarılarından dolayı" Lenin Nişanı, 29 Ekim 1972'de "Sovyet halkları arasında kardeşçe dostluk ve işbirliğinin sıkılaştırılmasında gösterilen büyük hizmetler, ekonomik, sosyo-politik ve kültürel kuruculukta elde edilen büyük başarılarından dolayı ve SSC Birliği'nin 50'nci yıldönümünü kutlamak için" Halkların Kardeşliği Nişanı, 27 Eylül 1974'te de "komünist kuruculukta elde edilen başarılarından dolayı ve KO ÖSSC'nin kuruluşunun 50'nci ve Kuzey Osetya'nın Rusya'ya gönüllü olarak katılımının 200'üncü yıldönümü münasebetiyle" Ekim Devrimi Nişanı ile ödüllendirilmiştir.

Rusya'daki cumhuriyetler arasında yüzölçümü açısından en küçüklerden biri olan Kuzey Osetya-Alanya en yoğun nüfusa sahiptir. Nüfus sayımına göre, bugün cumhuriyette 703 binden çok kişi yaşamakta, bunların yaklaşık %70'i kentlerin sakinleridir.

Yüksek ve orta öğrenimli kişilerin genel nüfus içerisinde oranı bakımından Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti Rusya'nın ortalamasının üzerindedir. Cumhuriyette 250'den fazla okul ve jimnaz, 15 kolej ve meslek okulu, 3 üniversite ve 1 tıp akademisi, fonları 2 milyon kitabı aşan 178 kütüphane vardır. Sekiz müze, dört tiyatro (iki drama, müzik ve kukla), filarmoni, senfoni orkestrası, birkaç dans topluluğu (folklor ekipleri dahil), at sirkli faaliyet göstermektedir. Cumhuriyet televizyon merkezi Moskova programlarının ara verici yoluyla yayımlanmasını sağlamakta ve Osetçe ve Rusça kendi yayınlarını hazırlamaktadır.

Cumhuriyetin toprakaltı kaynaklarının muhafaza ettiği çeşitli endüstriyel mineraller arasında en kıymetlileri başlıca olarak çinko ve kurşunu içeren çok madenli cevherlerdir. Kireçtaşı, dolomit ve mermerin keşfedilmiş yatakları da pratik öneme sahiptir. Kil, kum, kırma taş ve çakıl gibi doğal inşaat malzemeleri de yaygın

olarak kullanılmaktadır. Ayrıca cumhuriyetin topraklarında sınai ve uzun vadeli rezervleri 20 milyon tonu aşan petrol yatakları mevcuttur. Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti çok sayıdaki dağ nehirlerinin yarattığı önemli enerji potansiyeline de sahiptir.

Cumhuriyette en meşhurları Karmadon ve Tamisk olan ve rekreasyon merkezlerinin işlemlerine temel sağlayan 300'e yakın şifalı maden suyu kaynağı da keşfedilmiştir. Güzel manzaralı dağ boğazları turizmin gelişimine hizmet etmektedir.

Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti her zaman gelişmiş sanayiye ve çok dallı tarıma sahiptir. Cumhuriyette çok madenli cevherlerin çıkarımı, demiryolu taşıtlarının tamiri, kurşun, çinko, volfram, hadde bakırı, katı alaşımlar, inşaat malzemeleri ve parçaları, cam ürünleri, motorlu taşıt ve traktör elektrik teçhizatı, elektrik lamba ve kontaktörler, mobilya, oluklu karton darası, trikotaj ürünleri, nişasta ve melas mahsulleri vs. üretimi ile meşgul olan büyük işletmeler yoğunlaştırılmıştır. 5 hidroelektrik santral çalışmaktadır.

Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nde sanayi işletmelerinin, araştırma enstitülerinin ve elektronik, radyoteknik ve alet sanayii proje bürolarının entegrasyonuna dayalı nadir bir bilim-üretim kompleksi oluşmuştur. Tarımda tahıllar üretimi (buğday, arpa, mısır) ağır basmakta, patates, sebzeler, ayçiçeği, sınai bitkiler yetiştirilmekte, meyvacılık gelişmektedir. Hayvancılıkta öncelik süt ve et sığırlarının yetiştirilmesine verilmektedir. Gıda ve işleme endüstrisinin önemli potansiyeli yaratılmıştır. Balık yetiştiriciliği de gelişmeye başlamıştır.

Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti yatırım yapılmasına elverişli olan gelişkin altyapıya sahiptir. Buna cumhuriyetin Avrupa, Asya ve Ortadoğu ülkeleri için kolayca ulaşılabilen bir yer olması yardımcı olmaktadır. Toprakları üzerinden dallanmış demiryol ağı ve Kafkas Ana Sıradağı'nı kateden iki ana karayolu geçmektedir.

Gayet düzgün bir finans-kredi sistemi vardır. Modern düzeyde işleyen iletişim ve telekomünikasyon sistemleri kurulmaktadır. Mevzuat cumhuriyetin yatırımcılar için çekiciliğini artıracak yönde geliştirilmektedir.

Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti her zaman Rusya'nın askeri-sanayi kompleksinin merkezlerinden biri olmuştur. 1960-1990 dönemini kapsayan 30 yıl içerisinde burada 25 sınai işletmeden, araştırma enstitüsünden ve elektronik, radyoteknik ve alet sanayii proje bürolarından müteşekkil yekta bir kompleks meydana gelmiştir.

Vladikafkas Elektron Malzemeleri Araştırma Enstitüsü Rusya'da polimer teknolojileri alanında en büyük işletmelerden biridir.

"Gran" fabrikası Rusya'da gece görebilme teknolojileri için mikrokanallı levhaların seri imalatını gerçekleştiren tek bir işletmedir.

“Kristal” fabrikası elektronik için üstünsaf metaller ve özel alaşımların yekta üreticisidir.

Kuzey Osetya’da 56,8 milyon ton civarında hidrokarbonlu hammadde kaynaklarının olduğu tahmin edilmektedir. Keşfedilen dört petrol yatağının sınai ve uzun vadeli rezervleri 20 milyon tonu aşmaktadır. Kireçtaşı, dolomit ve mermerin keşfedilmiş yatakları da pratik öneme sahiptir.

Cumhuriyette gelişmiş ulaştırma ve iletişim sistemi mevcuttur. Kafkas Ana Sıradağı üzerinden Rusya’yı Transkafkasya ve Ortadoğu ülkelerine bağlayan iki kara yolu Kuzey Osetya topraklarından geçmektedir. Bunlar, Askeri-Gürcü Karayolu’nun Vladikafkas kenti ile Daryal Boğazı’ndaki Rusya-Gürcistan sınırı arasındaki kesimi ve Transkafkas Otokarayolu’nun Kafkas Ana Sıradağı’nın içinden geçen 3680 metrelik tünele kadar uzanan kesimidir. Vladikafkas Uluslararası Havaalanı da işlemektedir.

Cumhuriyetin doğal, sınai ve bilimsel-teknik potansiyeli başarılı siyasal-toplumsal ve sosyo-ekonomik gelişmesine de yardımcı olmaktadır.

7 Haziran 2005’te Kuzey Osetya’nın Başkanı olarak seçilen Taymuraz Mamsurov’un liderliğindeki yeni yönetimi başından beri belirgin bir sosyal yönelimli politikayı gütmektedir. Cumhuriyet başkanının imzaladığı ilk kararname genç ailelere destek verilmesi ve sporun geliştirilmesiyle ilgiliydi.

Cumhuriyetin 2006 yılına ait bütçesinde başlıca mali kaynaklar Büyük Anayurt Savaşı eski muharıplerine, emeklilere, malullere, öğretmenlere, doktorlara, dar gelirli, çok çocuklu ve genç ailelere yardım gösterilmesine ayrılmıştır.

Rusya’nın çağdaş tarihinde önemli bir nokta olan Büyük Zafer’in 60’ıncı yıldönümü cumhuriyette tören havası içinde kutlanmıştır. Yıldönümü münasebetiyle Büyük Anayurt Savaşı’nın her eski muharibi hatıra hediyesi almış, hiç kimseye cumhuriyet yönetiminin dikkati esirgenmemiştir.

Cumhuriyetin 2006 yılında sosyo-ekonomik gelişmesi programının başlıca parametreleri ilk başta halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesini, Kuzey Osetya’nın sınai potansiyelinin ve bu arada eskiden sahip olduğu “madenciler cumhuriyeti” şöhretinin yeniden dirilişini öngörmektedir.

Cumhuriyetin yeni yönetiminin özel bir dikkati Kuzey Kafkasya’nın en eski sanayi işletmesi olan ve 2003’tenberi “Ural Madencilik-Metalurji Ltd. Şirketi Holdingi”ne dahil olan “Elektroçink” fabrikasının gelişmesine gösterilmektedir. Bu işbirliğinin fiili sonuçları fabrikanın üretim kapasitesinin artması ve çalışanlarının maaşlarının yükselmesi olmuştur.

Devlet iktidarıyla kitle iletişim araçları arasında işbirliğini yetkinleştirmek amacıyla Kuzey Osetya Başkanı tarafından “Tüm Kademelerdeki Yürütme Organlarının Kitle İletişim Araçlarındaki Eleştirmeli Yazılara Cevap Verme Zorunluluğu Hakkında Kararname” imzalanmıştır. Yönetimin temsilcilerinin resmi ve gayriresmi basılı

ve elektronik kitle iletişim araçlarında çalışan gazetecilerle görüşmeleri cumhuriyette artık gelenek haline gelmiştir.

Cumhuriyet Başkanı'nın karnamesi gereğince, Ocak 2006'da sağlık korunması, eğitim, tarım ve konut yapımı alanlarındaki öncelikli ulusal projelerin gerçekleştirilmesini yürütecek bir konsey kurulmuştur. Görevlerinden biri ulusal projelerin uygulanması sürecinin kamu denetimi olan Kamu Meclisi'nin kurulması hakkında yasa tasarısı da onaylanmak üzere cumhuriyet parlamentosuna sunulmuştur.

Cumhuriyetin iktidar organlarının faaliyetlerinin öncelikli yönleri arasında bilim, kültür ve sporun desteklenmesi de vardır. Gençliğin bedensel ve ruhsal eğitimi için gerekli koşulların hazırlanmasına da azalmayan dikkat gösterilmektedir.

Osetya'nın çağdaş tarihinin özel bir sayfası, 2004 yılının sonbaharında Beslan kentindeki 1 numaralı orta okulun teröristlerce işgal edilmesi sonucu 331 kişinin ölümüyle ilgilidir. Meydana gelen bu feci olaylarla derinden sarsılan bütün dünya mustarip şehrin yardımına koşmuştur. Kuzey Osetya sakinleri kendilerine başsağlığı dileyen, maddi yardımda bulunan ve böylece elin derdinin herkesin derdi olduğu gerçeğini kanıtlayan Rusya, Avrupa ve diğer ülke ve kıtaların vatandaşlarına daima minnettar olacaklardır.

Bugün Kuzey Osetya Rusya Federasyonu'nun en çokmilliyetli cumhuriyetlerinden biridir: burada yaşayan ve emek veren doksandan fazla milliyete mensup insanlar geleceğe güvenle bakmakta ve bölgede ekonomik ve sosyal istikrarı koruyup pekiştirmek için gerekli herşeyi yapmaktadırlar.

KÜLTÜR-SANAT-EDEBİYAT

EĞİTİM KÜLTÜR EDEBİYAT VE SANAT

Oset dilinde ilk eser olarak 10. yy.da Yunan karakterleri ile yazılmış alan zelençuk kitabesi kabul edilir. Alan/Oset dilinin Yunan alfabesi ile yazılmasının bundan sonra devam etmediği kabul edilir, zira bundan sonra hiç bir örnek bulunabilmiş değildir.

Oset dilinde yazı teşebbüsleri 18.ve 19.yy.da Rus ve Gürcü misyonerleri tarafından yapılmıştır. 19. yy. ortalarında A. Şegren kiril alfabesinden esinlenerek Osetçe için de bir alfabe icat etti ve F. Miller'in yaptığı bazı değişikliklerle bu alfabe Rus ihtilaline kadar kullanıldı.

19.yy. ortaları ile 1923 arasında kiril harfleri,

1923-1938 yılları arasında Latin harfleri,

1938-1954 kiril harfleri ve

1954 de de yeniden düzenlenmiş kiril harfleri bütün Osetler için geçerli oldu.

1958'de bazı okullarda 1- 4 . sınıflarda Osetçe eğitim dili olarak kullanılmaktaydı; fakat 1972 de hiç bir

eğitim seviyesinde mecburi Osetçe kullanılmaz olmuş, sadece 1 ila 10. sınıflarda seçmeli ders olarak okutulmuştur.

Kuzey Osetya, Rusya Federasyonu'na bağlı cumhuriyetler arasında kùltùr seviyesi en yùksek olanlardandır.

Okur yazar oranı % 100'dùr. Yùksek eğitim dùzeyi % 70 - 80 arasında olup eğitim teknik ağırlıklıdır.

İlkòđretim 11 yıldır.

Kuzey Osetya - Alanya'nın bilimsel ve kùltùrel potansiyeli yùksektir. 4 Yùksek eğitim kurumu vardır. En

ònemli yùksek òđretim kurumları Kuzey Kafkasya Devlet Teknoloji Ùniversitesi, Kuzey Osetya Devlet

Ùniversitesi, Kuzey Osetya Devlet Tıp Fakultesi, Devlet Dağ Tarım Ùniversitesi'dir. Hepsi Vladikavkaz'dadır.

Bu ùniversitelerin bũnyesinde çeşitli fakùlteler vardır. Ancak sadece Pedagoji Enstitùsù'nde Oset dilinde eğitim verilmektedir.

Tiyatro Sanatı

Kuzey Osetya'da 8 profesyonel tiyatro bulunmaktadır: E.B. Vahtangov Cumhuriyet Akademik Rus Tiyatrosu,

V.V. Thapsayev Kuzey Oset Akademik Dram Tiyatrosu, Kuzey Oset Mùzik Tiyatrosu, Cumhuriyet Çocuklar

ve Gençler Tiyatrosu, Rusya'da tek olan "Nart" Atlı Tiyatrosu, Kuzey Oset Cumhuriyet Digor Dram

Tiyatrosu, "Arvaydan" Devlet Tòren Tiyatrosu ve KVN Gençlik Tiyatrosu. Kuzey Osetya'da kùltùrùn

gelişmesinde, cumhuriyetin tiyatro sanatının ileri geleneklerinin oluşmasında ve sanatçı kadrosunun

hazırlanmasında Rus Tiyatrosu'nun etkisi bùyùktùr. 1880'lerde K. Hetagurov bu tiyatrodaki bezekçi olarak

gòrev almıştır. E. Vahtangov'un sanat biyografisi de Vladikavkaz'ta başlamış, 1912'de o burada tanınmış

rejisòr İ. Rostovtsev'le birlikte Rus Tiyatrosu'nda D. Kusov'un yazdığı "Dağlar Çocukları" adlı ilk Oset

piyesinin sahnelenmesine katılmıştır.

Mùzik Sanatı

Oset halk mùziđinin ilk kayıtları 1880'lerde M.M. İppolitov-İvanov ve S.İ.Taneyev tarafından yapılmıştır.

Daha sonra mùzikal folklorun toplanmasıyla D. Arakiřvili, G. Lobaçov, V. Dolidze, T. Kokoyti vs. meşgul olmuşlardır. Bu alanda òzellikle B.A. Galayev'in katkısı bùyùktùr.

Milli besteci ekolùnün oluşumu 1920'lerde başlamıştır. Bestekarlık sanatının gelişmesine katkıda bulunanlar

arasında T. Kokoyti ("Nart Soslan" operası - 1969, ilk Oset senfonisi - 1949), H. Pliyev ("Kosta" operası -

1960), D. Hahanov ("Atsamaz ve Agunda" ve "Hetag" baleleri), İ. Gabarayev ("Azau" ve "Ollana" operaları),

R. Tsorionti'nin eserleri, ayrıca B. Gazdanov, E. Kulayeva ve G. Gurjibekova'nın şarkıları anılabilir.

Yeni kuşak bestekarlardan J. Pliyeva, A. Makoyev L. Kanukova, L. Yefimtseva, N. Kaboyev, B. Kokayev dikkat çekmektedir.

1945'ten itibaren cumhuriyette Devlet Filarmonisi çalışmaktadır. Devlet Filarmonisi'ne bağlı Senfoni

Orkestrası Rusya çapında yapılan senfoni orkestraları konuklarının diplomalarını çok defa kazanmıştır.

Bundan başka Kuzey Osetya'da Devlet Televizyon ve Radyo Şirketi "Alaniya"ya bağlı Halk Çalgıları Orkestrası, Ulusal Hafif Müzik Orkestrası, Halk Oyunları Devlet Akademik Ekibi "Alan", Devlet Filarmonisi Dans Ekibi "Art", Devlet Filarmonisi Oda Heyeti, Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Oda Korosu (sanat yönetmeni – Rusya Emektar Sanatçısı unvanlı A. Kokoyti) faaliyet göstermektedirler.

Rusya ve dünya çapında ün kazanan SSCB Halk Sanatçısı unvanlı Bolşoy Tiyatrosu eski solisti ses sanatçısı G.G. Lisitsian, SSCB Halk Sanatçısı unvanlı Bolşoy Tiyatrosu solisti balerin S. Adırhayeva, SSCB Halk Sanatçısı unvanlı Rusya Devlet Senfoni Orkestrası Baş Şefi V. Dudarova gibi hemşerilerle Kuzey Osetya haklı olarak kıvanç duymaktadır.

Yine Osetya'nın şanlı evladı olan Sankt-Petersburg Mariinskiy Tiyatrosu Sanat Yönetmeni ve Baş Şefi V. Gergiyev de dünyaca meşhur sanatçılardandır.

Seçkin sanatçılar A. Kantemirov, M. Tuganov, M. Koçenov ve T. Nugzarov'un kurdukları atlı ekipler ise birçok ülkelerin sirk arenalarında üstün başarıyla gösteriler vermektedirler.

Ulusal Kahramanlık Destanlar ve Edebiyat

Oset halkı, sanatsal yaratıcılığın eski geleneklerine sahiptir. Yüzyıllar önce meydana gelen milli Oset kahramanlık destanları – Nart menkıbeleri – dünyaca meşhurdur. Bütünselliğini nispeten iyi korumuş olan folklor (sözlü halk edebiyatı) da zengin ve çeşitlidir. İçinde merkezi yeri epik hikayeler, efsaneler ve Oset halkının fatihlere karşı mücadelesini, halkın mutluluğu uğruna savaş verenlerin davranışlarını anlatan şarkılar tutmaktadır.

Oset ulusal edebiyatının filizlenmesi 19. yüzyılın başlarında başlamıştır. Bu büyük ölçüde Osetler arasında önce Gürcü, 1830'lu yıllardan itibaren de Rus alfabesine dayanan yazının yayılmasıyla ilgiliydi. K. Hetagurov'dan önce veya onun çağında yaşamış İ. Yalguzidze (Gabarayev), T. Mamsurov, İ. Kanukov, B. Gurjibekov, B. Tuganov vs. gibi özgün ve samimi yazarlar Oset edebiyatının oluşumuna önemli derecede yardımcı olmuşlardır.

1920-1930'larda Oset edebiyatı coşkun bir yükseliş göstermiş, büyük toplumsal önemi haiz eserler meydana gelmiş, uzun öykü ve roman gibi yeni edebi türler ortaya çıkmıştır. Ts. Gadiyev'in "Ataların Onuru" adlı öyküsü, K. Farnion'un "Fırtınanın Sesi", İ. Huadonov'un "Kuranın Yıkılışı" ve "Büyük Şehirde", B. Botsiyev'in "Kırılmış Zincir", D. Mamsurov'un "Zor Ameliyat" ve "Ahsarbek" adlı romanları cumhuriyetin yazınsal hayatında birer önemli olay olmuştur.

Cumhuriyetin yazarları 1941-1945 Büyük Anayurt Savaşı'nın pek çetin sınavlarından onurla geçmişlerdir. Birçoğu gösterdikleri cesaret için yüksek devlet nişanlarını almışlardır. Fakat Oset edebiyatı telafisi imkansız

kayıplara da uğramış: artık halk arasında tanınan yazarlarla sanatta ilk adımlarını yapan gençlerden 60 kişi muharebelerde şehit olmuştur.

Savaş sonrası Oset edebiyatı yüksek yaratıcı etkinliğiyle ıralanmaktadır. Bütün türlerinde önemli eserler ortaya konulmuştur.

Son 20-30 yıl içerisinde Oset edebiyatında elde edilen önemli kazanımlar, 1960'ların sonlarında ve 1970'lerin başlarında yazın hayatına giren ve bugün cumhuriyetin Yazarlar Birliği'nin temelini oluşturan yetenekli bir takviyeye bağlanabilir. Yazarların 1960'lar kuşağına ait A. Kodzati, H. Dzabolov, V. Maliyev, K. Hodov, Z. Hostikoyeva, Ş. Cigkayev, G. Bitsoyev'in yapıtlarında o dönem Sovyet toplumuna özgü demokratik yenileşmenin filizleri aktif desteğini bulmuştur. Okuyucular S. Habliyev, S. Hugayev, M. Dzasohov, R. Totrov, İ. Gurjibekova ve diğer yazarların eserlerini de ilgiyle karşılamaktadırlar.

İlk Osetçe gazete "Iron Gazet" 23 Haziran 1906 dan, 1912 yılına kadar Vladikavkaz'da yayınlanmıştır. Bu gazetenin 1917 de tekrar yayınlanma teşebbüsü hariç, yayın süresi kısa olmuştur.

İlk önemli gazete 1923'te çıkan Rastdzinad (hakikat)'dır.

Cumhuriyette yayımlanmakta olan edebiyat-sanat dergileri "Mah Dug", "İraf", "Daryal" ve "Nogdzau"dur.

Tarihi eserler

Terek Nehri kenarında tahminen 300 yıl önce Azerbaycan zenginlerinden birinin İron sevgilisine kavuşamaması üzerine aşkının hatırası olarak yaptırdığı iki minareli görkemli cami ibadete yeni açılmıştır.

'Dergevşı Kom Vadisi'nde dünyada bir benzeri bulunmayan ve 'Ölüler Şehri' diye adlandırılan yerüstü mezarları turistlerin ilgisini çekmektedir. Ayrıca Osetya'nın bütün vadilerinde, o vadiye hakim olmuş eski ailelere ait gözetleme kuleleri ve kaleleri vardır. Ayrıca kule şeklindeki mezarlarla, eski yeraltı mezarlarını ve İslam dini esaslarına göre düzenlenmiş mezarları bir arada görmek şaşırtıcıdır.

Kurttatı Vadisi'nde, Cengizhan baskınları (1223-1225) sırasında korunabilmek amacıyla inşa edilen ve giriş kapısı bugüne kadar belirlenemeyen bir kale mevcuttur. Kale çıkışının kıl merdivenlerle yapıldığı kanaati hakimdir (Prof. Pelti Taymuraz).

Vellacir Vadisi'nde Hıristiyan dininin ilk kabulü sırasında (910-915) inşa edilmiş birçok kilise mevcut ise de, bunların en önemlisi ve en görkemlisi Meryem Ana 'Madı Mayrem' kilisesidir.

En eski kilise ise devlet otoritesinin Alanlarca, dini otoritenin yerli halktan Şağil'ler tarafından temsil edildiği devirde Gürcü Krallarınca yaptırılan Nujal kilisesidir.

Mimari

1960-1990 döneminde özgün mimarisiyle dikkati çeken bir takım sosyo-kültürel amaçlı yapılar kurulmuştur. Müzik Tiyatrosu, Madenciler Sarayı, Vladikafkas Oteli, Kuzey Oset Dram Tiyatrosu, Sanatlar Evi, Çocuklar Yaratıcılık Sarayı, Sanatlar Lisesi, Cumhuriyet Bilimsel Kütüphanesi, Vladikafkas Havaalanı binaları bunlardan bazılarıdır.

Resim Sanatı

Osetlerde ressamlık uzun zaman halk sanatı olarak gelişmiş ve ancak 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren profesyonel temele oturmuştur. Bu olgu hem ulusal edebiyatın kurucusu, hem de ilk Oset meslekten ressamı olan K.L. Hetagurov'un adıyla bağlıdır. K. Hetagurov'un hümanist idealleri onu izleyenlerin eserlerinde iyice geliştirilmiştir. Bunlardan ilki İ. Repin'in öğrencisi olan ve zengin sanatsal mirasın yanısıra Osetlerin etnografyası, koreografisi ve sanatı hakkında bilimsel yapıtları da bırakan M.S. Tuganov (1881-1953) olmuştur.

1939'da Kuzey Osetya Ressamlar Birliği kurulmuştur. Ressamlar Birliği Yönetim Kurulu'nun Başkanı Ş. Bedoyev'dir.

1990'larda ressamlık sanatı büyük bir canlılık dönemine girmiş, cumhuriyetin dışında da ün salan yeni isimler ortaya çıkmıştır.

Müzeler

Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nde üç bağımsız müze faaliyet göstermektedir. Müzelerinde İskitler'e, Sarmatlar'a ve Alanlar'a ait enteresan kalıntılar sergilenmektedir. Alan Cengaverleri'ne ait oldukları saptanan sivri kafatasları görülmeye değer kalıntılardır.

1 – Kuzey Osetya Tarih, Mimarlık ve Edebiyat Devlet Birleşik Müzesi. 15 şubesi bulunmaktadır: Cumhuriyet Bölgebilim Müzesi, Vladikafkas Tarihi Müzesi, K.L. Hetagurov Oset Edebiyatı Müzesi, Vladikafkas'taki K.L. Hetagurov'un Evi Müzesi, S.M. Kirov'un Dairesi Müzesi, Mayramadag köyündeki Kuzey Kafkasya'da Büyük Anayurt Savaşı Müzesi, General İ.A. Pliyev'in Evi Hatıra Müzesi, Alagir Bölgebilim Müzesi, Nar köyündeki K.L. Hetagurov'un Evi Hatıra Müzesi, Mozdok Bölgebilim Müzesi, Digora şehrindeki G. Tsagolov Tarih ve Hatıra Müzesi, Ardon'daki Halk Eğitimi Müzesi, Olginskiy köyündeki S.G. ve H.D. Mamsurovlar'ın Evi Hatıra Müzesi, Dargavs köyündeki "Ölümler Kenti" Mimari-Etnografik Anıtsal Müzesi, Doğa Müzesi.

1897'de açılan ve Kuzey Kafkasya'da en eski olan Bölgebilim Müzesi haklı olarak bölgede en iyisi olarak bilinmektedir. Müze Vladikafkas'ta kurulan ilk bilim müessesiydi.

Temelini dünya önemine sahip Koban kültürüne (M.Ö. 3. binyılın sonu – 2. binyılın başlangıcı) ait eşyaların oluşturduğu zengin koleksiyonlar müzenin otoritesini artırarak onun bütün Rusya çapında değeri olan taşra müzelerinden biri olmasına yol açmıştır.

2 – M. Tuganov Cumhuriyet Sanat Müzesi ve şubeleri. Müze koleksiyonu yetenekli Oset ressamların yapıtlarının yanısıra İ. Repin, N. Kuinci, V. Makovskiy, K. Korovin, O. Kiprenskiy, Lansere, A. Beklemişev, V. Vereşçagin, V. Vasnetsov gibi dünyaca ünlü seçkin üstadların tablolarını da ihtiva etmektedir.

Sanat Müzesi nakışlı tavanları, duvar panoları ve dekoratif alçı rölyefleriyle göze batan ve Vladikafkas'ta yekta olan bir binada bulunmaktadır. Bu yapı federal önemi haiz tarih ve kültür mirasına dahildir.

Sanat Müzesi'nin şubelerinden biri Vladikafkas'taki Uluslararası Çocuk Resmi Müzesidir. 1972'de kurulan bu müze dünyada çocuk resmi müzelerinin ilki olup koleksiyonunda 91 ülkeyi temsil eden çocukların eserleri bulunmaktadır.

3 – V. Thapsayev Tiyatro Sanatı Müzesi. Müzenin fonlarında Osetya'nın devrim-öncesi ve Sovyet dönemlerinde tiyatro hayatı hakkında istisnai malzeme bulunmaktadır.

Sinema

Vladikafkas Kuzey Kafkasya sinema hayatının merkezidir. Burada Kuzey Kafkas Aktüalite Filmleri Stüdyosu, Devlet Televizyon ve Radyo Şirketi "Alaniya"ya bağlı "Alaniya Telefilm" Yaratım Kuruluşu ve "Vladikafkas Telefilm" Stüdyosu bulunmaktadır.

Kuzey Kafkasya sinemacılığı gibi olağanüstü bir organizmanın başarılı gelişmesini teşvik eden faktör birleşik Kuzey Kafkasya Sinemacılar Birliği'dir. Vladikafkas'ta 40 yıl boyunca başarılı olarak Sinema Evi çalışmaktadır.

Milli kültürün birer bileşeni olan ulusal dramatik sanatın zengin gelenekleri, klasik icracılık ve aktörlük ekolü ve Osetlerin heybetli kahramanlık destanlarında yansısını bulan kadim tarih Oset sinemasına yerli ve evrensel sinemacılığa rahatça katılma olanağını sağlamıştır.

"Oset Efsanesi", "Fatima", "Kosta'nın Dönüşü", "Karabair'in İzinde", "Efsane Olan Yaşam", "Dağlı", "Sürpriz" (senaryo yazarı V. Gutnov) vs. gibi cumhuriyette üretilen öykülü filimler sinemanın altın fonuna girmiştir.

Kuzey Kafkas belgesel sinema ekolü en parlak devrini 1960-1980'lerde yaşamıştır. En önemli temsilcileri arasında V. Grunin, B. Nasimov, B. Bzarov, V. Guluyev, G. Gudiyev, G. Gavrilov, L. Magkeyeva sayılabilir.

OSET DİLİ

DİL

Osetler İran dil grupuna giren bir dil konuşurlar ancak komşu Kafkas halklarıyla gerçekleşen ortak yaşam sonucu, Osetçe'de, bazı sözcük ve ses düzenlerinde Kafkas etkileri ortaya çıkmıştır.

Oset lisanı, iki ana lehçeye ayrılır:

1. Kudar lehçesi(Güney Osetya'da konuşulur);
2. Iron ve Digor lehçesi (Kuzey Osetya'da konuşulur).

Tualian, Alagirian, Ksanian... gibi başka lehçeler de vardır fakat Iron lehçesi en geniş ölçüde konuşulandır. Digor lehçesi daha eskidir ve sadece Kuzey Osetya'nın kuzey ve batı kesimlerinde bir kaç yerde konuşulur. İki lehçe arasında hem fonetik, hem de morfolojik farklılıklar vardır. 1920 ve 1930'larda her ikisi de edebi dil olarak kullanılıyordu fakat daha sonra Digor lehçesi terk edildi. Günümüzde digor lehçesinin yazılı şekli kullanılmamaktadır.

Osetin dili üzerine yazılan ilk eser 1844'te St. Petersburg'da yayınlanan A. Şegren'in Ossetian Grammar'i idi.

Bunu Rus dilbilimci V.F. Miller'in 19.ve 20 yy. başlarındaki bir çok önemli çalışması takip etti. Sovyet döneminde de Oset dili araştırma konusu oldu. Bunların en önemlisi V.I. Abaev tarafından yürütülen çalışmalardır.

Kafkas toplumları içinde dil ve edebiyatını en iyi şekilde geliştirerek işleyen Osetinler bu konuda önemli adımlar atmış olmalarına rağmen, günümüzde, Osetya'da bilhassa yeni nesil içerisinde Oset dilini konuşamayan bir çok insana rastlamak mümkündür. Yakın zamana kadar Oset dilinin okullarda seçmeli dil olarak kullanılması -bilhassa şehirlerde- böyle bir sonucu doğurdu. Son yıllarda büyük zararları fark edilen bu sistem değiştirilmiş, ilk öğretimde Osetin dili-edebiyatı ders olarak mecburi hale getirilmiştir. İdari hukuki ve diğer resmi prosedürlerde Rusça kullanılır fakat teorik olarak gerekirse Osetçe de kullanılabilir.

SAĞLIK

Sağlık

En önemli sağlık kuruluşları belirli dallarda uzmanlaşmış 18 şubesi bulunan Cumhuriyet Klinik Hastanesi, Cumhuriyet Çocuk Klinik Hastanesi ve İlk Yardım Klinik Hastanesi'dir. İlçelerarası travmatoloji ve nevroloji bölümleri işlemektedir. Ayrıca endokrinoloji, onkoloji, deri ve zührevi hastalıkları, narkoloji ve psikiyatri olmak üzere 6 uzmanlaşmış dispanser vardır.

Aile Planlaması ve Reprodüksiyon Merkezi, Koruyucu Tıp Merkezi, AİDS'in Profilaksi ve Tedavisi Merkezi çalışmakta, sağlık hizmetlerinin halk için harci alem olmasının sürdürülmesini olanaklı kılan yerel Zorunlu Tıbbi Sigorta Fonu açılmıştır.

Sağlık korunması alanında cumhuriyet yönetiminin aldığı tedbirler bağışıklı yurttaşların ilaç ihtiyaçlarını temin etmeye yöneliktir.

Veremle mücadele programlarının çerçevesinde tüberküloz hastanesinin tamiri yapılmakta, "Siemens" firmasının röntgen aygıtı ve "General Electric" firmasının nükleer-magnetik-rözonans tomografisi cihazı alınmış, cumhuriyetin röntgen-şirürjik teşhis ve tedavi hizmeti en çağdaş tesisatla donatılmıştır.

SANAYİ

Sanayi

Bugün Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nde sanayi işletmeleri ve kuruluşları ekonominin gerçek sektörünün önemli kısmını oluşturmaktadır.

Cumhuriyette çok madenli çevherler çıkarımını, kurşun, çinko, volfram ve metalik molibden, hadde bakırı, kati alaşımlar, inşaat malzemeleri, cam ürünler, motorlu taşıt ve traktör elektrik teçhizatı, elektrik kontaktörler, mobilya, oluklu karton dara ürünleri, tül perde ve çorap mamulleri üretimini, demiryolu taşıtları tamiratını vs. yapan sınaî işletmeler mevcuttur.

Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nde fiilen işleyen 13,1 binden fazla küçük girişim ünitesinde yaklaşık 33,5 bin kişi istihdam edilmektedir.

Sınaî üretim bünyesinde demirdışı metaller, makine yapımı ve madenlerin işlenmesi sanayi dalları en önemli yer tutmaktadır.

Cumhuriyetimizde Rusya'nın elektronik kompleksi için mal üreten 12 sanayi işletmesi ve Elektronik Malzemeler Araştırma Enstitüsü vardır.

Bu işletmelerin başlıca mamulâtı elektron, radyo- ve elektroteknik sanayii için elyaf optiği ürünleri, mikrokanal levhaları, elektronik-optik değıştirgeçler, fotoelektronik çoğaltıcılar, gece görebilme aletleri, üstün saf madenler, alaşımlar, mıknatıslar, sabit ve mütehavvil rezistörler, gaz deşarj ve elektron lambaları, çeşitli polimer malzemelerinden ibarettir.

Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti'nin sosyo-ekonomik gelişiminin genel göstergeleri sınaî üretimin istikrara kavuşmasını yansıtmaktadır. İmalat işkollarında üretim hacminin artışı gözlemlenmektedir.

Mevcut kaynakları kilit doğrultularda yoğunlaştırıp işletmelerin çalışmasının istikrara kavuşması için gerekli şartların hazırlanmasına yol açan devletin destekleyici tedbirleri cumhuriyetin sanayiindeki durumu olumlu yönde etkilemektedir.

Sınai gelişmenin bir başka öncelikli doğrultusunu üretimin etkinliğinin ve çıkarılan ürünlerin rekabet gücünün artırılması teşkil etmektedir, bu da ancak ana fonların hızlı yenileştirilmesi ve üretim kapasitelerinin yüklenmişliğinin artırılması halinde olanaklıdır.

Sınai işletmelerin yeniden düzenlenmesi ve yeniden yapılandırılması işinde çağdaş pazarlamanın uygulanması, üretim düzeninin yetkinleştirilmesi, şirketleşme, yeni yönetim yapılarına geçilmesi, lizing sisteminin acilen benimsenmesi vs. ana doğrultular olarak belirlenmiştir.

Metalürjik endüstride çalışmaları iyileştirmek amacıyla en eski işletmelerden biri olan "Elektroçink" fabrikasının büyük "Ural Madencilik-Metalurji Ltd. Şirketi" holdingine girmesi üretimin geliştirilmesine ve finans durumuna olumlu etki yapmıştır. Bu arada çevrenin korunması ve sağlıklı bir hale getirilmesine de olağanüstü önem verilmektedir. Şu sıralarda fabrikanın gelişimini sağlayacak kapsamlı bir üretim ve sosyal programı işlemektedir.

"Elektroçink" fabrikasında kadmiyumun üretimi tamamen yenilenmiş ve yeni ürün çeşidi olan çinko-alüminyum alaşımlarının yapımına başlanmıştır. Ayrıca fabrikada kurşun üretiminin yatkın tozları kullanılan indiyum çıkarımına da yeniden başlanmıştır.

"Elektroçink", UMMŞ holdingine mensup işletmelerin en iyisi görülerek "Üretim Lideri" unvanını almıştır. 2006'da UMMŞ holdingine yine cumhuriyetteki işletmelerden biri olan "Kristal" farikası da girmiştir. Bu fabrika eskiden hadde bakırını, bakır-nikel alaşımını vs. üretmekteydi. Halen UMMŞ ve "Kristal" yönetimleri tarafından üretim birimlerinin yüklenmesine ve iş yerleri sayısının artırılmasına yönelik somut tedbirler hazırlanmıştır.

Aynı yolu seçen "Raduga" fabrikası da "LEMZ-Radar" bilim-üretim konsorsiyumuna girmiştir. Fabrikada çıkarılan ürünlerin hacminin iki katına çıkarılması öngörüldürken işyerleri sayısı da artmıştır.

"Gazmaş Holding" in bir parçası olan "Vladikafkas-Gazoapparat" fabrikası da yeni makine ve teknik araçlarla donatılmasını ve mevcut üretimin geliştirilmesini amaçlayan kapsamlı bir programın hazırlanmasına başlamış bulunmaktadır. Sözkonusu planın gerçekleştirilmesi için holding fabrikaya 150 milyon rubleyi ayırmaktadır.

Rusya pazarında istikrarlı konumu elde eden işletmeler arasında "Vladikafkas-Gazoapparat" (gaz ve elektrik mutfak ocakları), İraf Dikiş Fabrikası (meslek giysisi), "Elektroçink" (vasıflı kurşun, çinko, çinko-alüminyum alaşımları, indiyum, sülfürik asit), "Kristal" (hadde bakır), "Mozdokskiye Uzoru" (kaliteli tül ve perde bezi), Mozdok Dikiş Fabrikası (askeri uniforma), "Raduga" (Rusya Federasyonu sertifikasını alan tıbbi araçlar), "İristonsteklo" (kaliteli cam dara) sayılabilir.

Ayrıca büyük rağbet gören değişik türde ve büyüklükte mıknatısları çıkaran "Magnit", yüksek kaliteli mikrokanallı levhaları üreten "Baspik", üstün vasıflı ince polimer tabakaları yapımında ihtisaslaşan "Keton" gibi işletmeler de anılmaya değerdir.

Kuzey Osetya Moskova şehri, Moskova eyaleti ve RF Güney Federal Bölgesi'ni oluşturan cumhuriyet ve eyaletler başta olmak üzere Rusya Federasyonu'nun çeşitli kısımlarıyla temaslar kurmaya yönelik çalışmalara öncülük etmektedir. Kuzey Kafkasya'nın bütün eyalet ve cumhuriyetlerle ilişkiler yeniden kurulmuştur.

Cumhuriyette küçük ölçekli girişimciliğin geliştirilmesine yönelik önemli tedbirler alınmaktadır.

Sanayiye sermaye yatırma süreçleri oldukça aktif biçimde gelişmektedir. Mesela, şimdiye kadar "Elektroçink" fabrikasının rekonstrüksiyonu ve yeni teknik araçlarla donatılması için UMMŞ tarafından 1 milyar rubleden fazla, Vladikafkas Vagon Tamir Fabrikası'nın rekonstrüksiyonu için Rusya Demiryolları tarafından 1,3 milyar ruble, "Gran" işletmesinin rekonstrüksiyonu ve yeni teknik araçlarla donatılması için "Rosprom" tarafından 23 milyon ruble yatırılmıştır.

TARIM

Tarım

Ekincilik alanında buğday, arpa, mısır gibi tahıllar, patates, sebzeler, ayçiçeği ve sınai bitkilerin yetiştirilmesi hakimdir. Meyvacılık da gelişmiştir. Hayvancılıkta öncelik süt ve et sığırlarının yetiştirilmesine verilmektedir. Gıda ve işleme endüstrisinde önemli bir potansiyel yaratılmıştır. Cumhuriyette balık üreticiliği de gelişmeye başlamıştır.

2004'de tarımsal üretim hacmi 8,1 milyar rubleyi (%115) bulmuştur.

Tarım ünitelerinin bütün kategorilerinde başlıca ürün türlerinin üretim hacimleri artırılmış: tahıllar 310,3 bin ton (2,2 misli), et 48,5 bin ton (%105,1), gayrisafi süt sağımı 168,5 bin ton (%102,7), yumurta 103,6 milyon adet (%105,2) miktarında üretilmiştir.

Tarımın etkin bir biçimde gelişmesini sağlamak amacıyla Kuzey Osetya'da yaklaşık 2 bin büyük baş hayvan kapasiteli et ve süt kompleksinin oluşturulması, sebze ve meyve konservelerini ve et ürünlerini çıkaracak tarım kombinasyonunun kurulması, damızlık kümes hayvanı yetiştiren "Mihaylovskoye" devlet birleşik çiftliğinin rekonstrüksiyonu ve yeni teknik araçlarla donatılması için büyük yatırım projeleri hazırlanmıştır.

TURİZM ve REKREASYON

Turizm ve Rekreasyon

Tsey Boğazı.

Kuzey Osetya-Alanya toprakları üzerinden onlarca turist ve gezi yol ve patikası geçmektedir. Herkesin özel ilgisini Kafkasya'nın incisi olan Tsey Boğazı uyandırmaktadır. Burada herşey çok güzel, hatta emsalsizdir: kadim çam ormanı, çınlayan hızlı dereler, köpüklü şelaleler, karla örtülü heybetli dağ tepeleri, göz kamaştırıcı buzullar ve parlak Alp çiçekleri.

Tsey bir rekreasyon yeri olarak halkça çoktanberi bilinmektedir. Tsey'in şifalı vasıflarını insanlar güya buranın doğasına mahsus olan sihirli güçlere hamletmekteydiler. Gerçekte ise "sihirli" olan, bu dağ diyarının berrak şifalı havası, buzullardan akan soğuk duru suyu ve alışılmışın dışında uzun günleridir, zira boğazın doğu-batı istikameti yüzünden burada güneş erken doğar ve şifa verici ışıklarını geç saklar.

Tsey'den görkemli Skaz buzuluna çıkılabilir. Burada mükemmel dağ kayak parkuru vardır. Tsey'deki güneşli saatlerin ortalama yıllık miktarı İsviçre'deki ünlü Davos'tan bile fazladır.

Digor Boğazı.

Bakir doğal güzelliği ve çok sayıdaki tarihi eserleriyle Digor Boğazı da silinmez bir izlenim bırakmaktadır. Uruh nehrinin azgın sularıyla yalanan ve Japon taş bahçesine benzer tarzda sel taşlarıyla doldurulan Fatanta orman alanı daima turistleri çekmektedir. Turistlerin üstün dikkatlerini çeken Kuzey Kafkasya'da ikinci derecede büyük Karaugom buzulu ise boğazın görülmeye değer başlıca yeridir.

Karmadon Rekreasyon Merkezi.

Karmadon Kuzey Osetya-Alanya'nın başşehri Vladikafkas'tan 36 kilometre uzaklığında 1400-1500 metre rakımında Genaldon boğazındaki otlar ve çiçeklerle örtülü Süb-Alpik çayırlar üzerinde bulunmaktadır. Sondalamış kuyularla 350-1440 metre derinliğinden yeryüzüne çıkarılan maden suyu burada banyolar ve içme tedavisi için kullanılmakta ve ayrıca şişelenmektedir. Kimyasal bileşimine göre termal azot-metan silisli-borik klorit-sodyum ve hidrokarbonat-klorit-sodyum suları tipine aittir.

Hareket organları, periferik sinir sistemi ve sindirim organları hastalıklarının tedavisi yapılmaktadır.

Tamisk Rekreasyon Merkezi.

Vladikafkas şehrinden 50 kilometre uzaklığındadır. 720-750 metre rakımında, geniş yapraklı ormanla kaplı dağlar arasında güzel manzaralı bir boğazda bulunmaktadır.

Buranın başlıca tedavi aracını kükürtlü hidrojen sülfat magnezyum-kalsiyum maden suları teşkil etmektedir (genel kükürtlü hidrojen oranı 70-170 mg/l). Bu sular banyolar binasının yanında bulunan kuyularla yeryüzüne çıkarılmaktadır. 1,5 kilometre güneyinde benzer kimyasal bileşime, ama kükürtlü hidrojenin daha düşük veya orta konsantrasyonuna (11-75 mg/l) sahip olan bir takım doğal maden kaynakları daha ortaya çıkarılmıştır.

Rekreasyon merkezinde güzel bir park ve birçok gezi yerleri vardır. Çevresindeki ormanlarda ise bolca yemişler ve mantarlara rastlanmaktadır.

Hareket organları, periferik sinir sistemi, deri ve kadın hastalıklarının tedavisi yapılmaktadır.

Ursdon Rekreasyon Merkezi.

Vladikafkas'tan 65 kilometre, Kora-Ursdon köyünden 3 kilometre uzaklığında 700 metre rakımında güzel manzaralı ormanlık bir yerde bulunmaktadır.

Buranın başlıca tedavi aracı hidroterapi merkezinde banyolar için kullanılan termal (C +56° sıcaklığında) kükürtlü hidrojen ve klorit iyot-brom maden suları ve ayrıca ılık klorit-sodyum sularıdır.

Hareket organları ve sinir sistemi hastalıklarının tedavisi yapılmaktadır.

SPOR

Spor

Kuzey Osetya onu uluslararası yarışmalarda onurla temsil eden ve Rusya'da fiziksel kültürün ve sporun gelişmesine önemli katkılarda bulunan sporcuların kazandıkları ödül ve başarılarından dolayı haklı olarak iftihar etmektedir. Üçüncü binyıl başladıktan sonra Oset sporcuları çeşitli dünya şampiyonalarında 37 altın, 14 gümüş ve 11 bronz madalyayı elde etmişlerdir.

Serbest güreş cumhuriyetin adeta kart vizitidir. En iyi dereceleri gösteren sporcular arasında ikişer Olimpiyat şampiyonluğu kazanmış olan Soslan Andiyev, Arsen Fadzeyev ve Maharbek Hadartsev'in isimleri akla gelmektedir.

Ünlü sporculardan bayrak sopasını devralan genç kuşak güreşçilerden Olimpiyat şampiyonları Vadim Bogiyev, David Musulbes, Artur Taymazov, Elbrus Tedeyev ve Hacimurat Gatsalov anılmalıdır.

Herkesin takdirini kazanan Valeriy Gazzayev "Alaniya" futbol kulübüyle Rusya birinciliğinin altın (1995) ve gümüş (1996) madalyalarını aldıktan sonra Moskova ÇSKA'sıyla da 2003, 2005 ve 2006 yıllarında altın madalyaları kazanmıştır. 2005'te Gazzayev'in ÇSKA'sı futbol tarihimizde ilk defa UEFA Kupası'nı da kazanmıştır.

Kitle spor dallarının gelişmesi, 6 kültüf fizik ve spor derneğinin, 350 spor salonunun, 36 çocuk ve gençlik spor okulunun, 13 stadyumun, 9 spor konağının ve 6 yüzme havuzunun işlenmesi cumhuriyet yönetiminin doğru yolda olduğunu ve Kuzey Osetya temsilcilerinin daha pek çok dünya birinciliğinde dereceler alacaklarını göstermektedir.

Sporcularımız her zaman Olimpik vasiyetlerine layık kalarak parlak rekorlarıyla sporumuzu ünlendirmişler, milyonlarca yurttaşımız da böyle anlarda ülkeleri adına samimi bir gurur duymuşlardır. Ve inanıyoruz ki, Rusya sporunun seçkin zümresi bu zafer geleneklerini sürdüreceklendir.

Bugün Kuzey Osetya'da çeşitli spor tesislerinde düzenli biçimde kültüf fizik ve spor yapanların sayısı 50 bin olup bunlardan 28 bini devlet kuruluşlarına bağlı olan ve cumhuriyetin bütçesinden finanse edilen ek eğitim merkezlerinden faydalanmaktadır.

Şu sıralarda cumhuriyette 6 kültüf fizik ve spor derneği, 350 spor salonu, 36 çocuk ve gençlik spor okulu, 13 stadyum, 9 spor konağın ve 6 yüzme havuzu faaliyet göstermektedir.

2006 yılında çeşitli mahalle ve köylerde 20 spor sahası kurulmuş veya onarılmış, 3000 adet spor envanter ve ekipmanı alınmıştır. 240 sportif-sıhhi ve kitle spor tedbiri düzenlenmiştir.

Önemli spor kurumları: kültüf fizik ve spor derneği "Dinamo" (toplam 600 üye – atletizm, serbest güreş, judo, boks), kültüf fizik ve spor derneği "Yunost Rossii" (toplam 650 üye – serbest güreş, atletizm, futbol, judo), Emektar Sporcular Birliği, Ordu Spor Kulübü, İhtisaslaşmış Çocuk ve Gençlik Spor Okulu "Olimpik Rezervi" (cumhuriyet çapında 11 okul, yaklaşık 6000 üye – futbol, serbest güreş, grekoromen güreşi, judo, atletizm, eskrim, artistik jimnastik).

ULAŞTIRMA

Cumhuriyette gelişmiş ulaştırma ve iletişim sistemi mevcuttur.

Topraklarından Elhotovo istasyonunu Ardon-Alagir, Ardon-Digora, Beslan-Vladikafkas ve Beslan-Dolakovo istasyonlarına bağlayan Kuzey Kafkas Demiryolu'nun kesimi ve Prohladnoye-Mozdok-Gudermes demiryolu hattı geçmektedir.

Kafkas Ana Sıradağı üzerinden Rusya'yı Transkafkasya ve Ortadoğu ülkelerine bağlayan iki kara yolu da Kuzey Osetya topraklarından geçmektedir. Bunlar, Askeri-Gürcü Karayolu'nun Vladikafkas kenti ile Daryal Boğazı'ndaki Rusya-Gürcistan sınırı arasındaki kesimi ve Transkafkas Otokarayolu'nun "Kavkaz"-Alagir-Aşığı Zaramag güzergahını izleyerek Gürcistan [Güney Osetya] sınırında Kafkas Ana Sıradağı'nın içinden geçen 3680 metrelik tünele dayanan kesimdir.

Ayrıca Rostov/Don'u Mahaçkala'ya bağlayan "Kavkaz" Devlet Federal Otoyolu'nun 65 kilometrelik kesimi de Kabarday-Balkar Cumhuriyeti – Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti sınırından Beslan şehri üzerinden Kuzey Osetya-Alanya Cumhuriyeti – İnguşetya Cumhuriyeti sınırına kadar topraklarımızdan geçmektedir.

"Vladikafkas" uluslararası havaalanı da faaliyette bulunmaktadır.